

Sundbyberg 2024-10-03

Diarienummer: LI2024/00994

Vår referens: Tor Gustafsson

Mottagare:
Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Remissvar: Uppdrag att föreslå lättnader på byggkrav för studentbostäder

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 53 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Sammanfattning

Boverket föreslår att upp till 80 procent av studentbostäderna får uppföras med avsteg från krav på tillgänglighet och användbarhet.

Funktionsrätt Sverige **avstyrker förslaget**.

Förslaget innebär att studenter med funktionsnedsättning inte ges möjligheter att välja bostad eller delta i det sociala livet på lika villkor som andra, vilket vi menar är helt oacceptabelt och på ett

uppenbart sätt bryter mot rätten för personer med funktionsnedsättning att **leva, bo och studera på lika villkor** som andra i samhället.¹

För att leva upp till Funktionsrättskonventionen menar Boverket att det räcker med att installera tillgängliga hygienrum i **gemensamma utrymmen** i de byggnader som inte har fullt tillgängliga studentbostäder. Men detta räcker inte på långa vägar för att dessa bostäder ska vara besökstillgängliga för alla de studenter som av olika skäl behöver tillgång till ett tillgängligt hygienrum i **omedelbar närhet**. Därmed faller Boverkets huvudargument för att förslaget skulle kunna anses leva upp till Funktionsrättskonventionen.

En statlig utredning av motsvarande undantag från tillgänglighetskrav i Finland påvisar dessutom att den här typen av regellättnader är **ineffektiva** och sannolikt **får mycket små effekter** på bostadsbyggandet. Kostnadsbesparingarna i Finland har varit försumbara (0,3 procent av den totala byggkostnaden).

Leder till ojämlikhet och ökad boendesegregation

Funktionsrättskonventionen betonar rätten att leva självständigt och fullt ut inkluderas i samhället på lika villkor som andra.

Att tillåta avsteg från tillgänglighet och användbarhet i 80 procent av de nya studentbostäderna skapar en grundläggande ojämlikhet. De studenter som har tillgänglighetsbehov gällande boendetrymme och utrymme i dusch- och toaletterum kommer att ha betydligt färre studentbostäder att välja bland jämfört med idag. Denna ojämlikhet strider mot artikel 9 och artikel 19 i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som betonar rätten till tillgänglighet och möjligheten att välja var och hur man vill bo.

Det är särskilt anmärkningsvärt att förslagen ignorerar de rekommendationer som FN helt nyligen riktat till den svenska regeringen för att leva upp till konventionen. Istället för att sänka

---

¹ Se Funktionsrättskonventionen, artikel 2, 3, 9, 19 och 24.

ambitionerna rekommenderar FN att Sverige **ökar utbudet av tillgängliga boenden** och genomför åtgärder för att undanröja hinder för att personer med funktionsnedsättning kan välja var och med vem de ska bo.²

FN uttrycker också sin oro över de svenska avstegen från kraven på tillgänglighet och tillämpning av universell utformning inom byggd miljö och andra områden. Principen om universell utformning, som handlar om att säkerställa att de bostäder som byggs redan från början kan användas av så många som möjligt i samhället.

I Boverkets förslag görs tydliga och medvetna avsteg från principen. Detta leder inte bara till en ojämlikhet i tillgången till studentbostäder, utan kommer dessutom sannolikt att bidra till ökad segregation. Boverket gör själva bedömningen att det finns en risk för att deras förslag kan leda till **ökad boendesegregation** bland studenter och att nya byggnader "upplevs som stigmatiserande och skiljer ut gruppen studenter med funktionsnedsättningar och därmed bygger upp barriärer gentemot övriga gruppen studenter".³

Detta är mycket oroande, då många personer med funktionsnedsättning redan idag hänvisas till segregering boendelösningar. De föreslagna undantagen från krav på tillgänglighet och användbarhet kommer att ytterligare försämra möjligheterna att tillgodose rätten till en bostad på lika villkor.

Bostäderna blir inte besökstillgängliga

Boverket vill att alla bostäder ska vara besökstillgängliga, men då räcker det inte med att tillgängliga hygienutrymmen installeras i varje byggnad och därmed finns "i närheten", vilket är det som Boverket föreslår. Boverkets förslag innebär att många personer med rörelsenedsättning, som hälsar på en vän, partner eller släkting i ett

---

² FN:s sammanfattande kommentarer avseende Sveriges kombinerade andra och tredje periodiska rapport, 2024, www.mfd.se/contentassets/694a5be544524c1097bcf8979bb2475d/2024-17-fn-kommittens-slutsatser.pdf

³ Sidan 51

otillgängligt studentboende, kommer att behöva transportera sig för att använda toaletten.

En viktig aspekt när det gäller rätten till självbestämmande är att en person inte ska behöva annonsera för andra om behov av att gå på toaletten och be om hjälp med detta, vilket du kommer att behöva om du har en funktionsnedsättning och det finns hinder i vägen för att du ska nå den tillgängliga toaletten. Det kan exempelvis handla om att någon behöver hjälpa till med att öppna dörrar eller att hitta toaletten.

Personer som både har en rörelsenedsättning och tillfälligt eller varaktigt har inkontinensproblem, mag- eller tarmsjukdom eller urinvägsinfektion drabbas särskilt hårt om det inte finns en fungerande toalett i omedelbar anslutning till varje bostad. För dem är givetvis avstånd och tillgång till toalett och dusch helt avgörande för möjligheten att bo i en studentbostad.

Små effekter på byggkostnader och byggande av studentbostäder

Boverket skriver att syftet med ytterligare regellättnader är att kunna öka byggandet av studentbostäder och minska kostnaden vid byggandet genom att studentbostäderna kan byggas med mindre area. Därigenom kan en byggnad med studentbostäder rymma fler studentbostäder.

Det finns all anledning att ifrågasätta om de presenterade förslagen fyller sitt syfte. Tillgänglighetskraven för studentbostäder är redan idag låga i förhållande till andra bostäder. Idag är det möjligt att bygga en studentbostad på bara 15,5 kvadratmeter. Men Boverket har själva konstaterat att byggherrar sällan utnyttjar behovet av att möjligheten att bygga så små studentbostäder, varför det är svårt att se behovet av ytterligare sänkningar när det gäller **storlekskrav**.⁴

---

⁴ Tillgänglighet i studentbostäder, 2016, Boverket,

Det är mycket som tyder på att de slopade tillgänglighetskraven endast kommer att ha marginella effekter på antalet studentbostäder som kommer att byggas. Boverket konstaterar i sin rapport att många av de kostnadsdrivande aspekter som påverkar byggandet av studentbostäder **ligger utanför byggregelsystemet**.

De refererar i rapporten till undantag för tillgänglighet i hygienutrymmen i studentbostäder i Norge och Finland. Men trots att Finland haft ett undantag i 95 procent av beståndet sedan 2018 kunde en rapport från finska miljöministeriet inte påvisa att kostnadsbesparingarna varit annat än marginella. Besparingarna motsvarade **endast 0,3 procent** av de sammantagna byggkostnaderna. Rapporten visar också att överföringen av ett utrymme som besparats i toalett- och tvättrum till ett bostadsrum inte i någon betydande grad medfört någon funktionell förbättring eller mervärde för boendet.⁵

Risken är också att kostnader flyttas över på andra samhällsaktörer när bostäder behöver göras mer tillgängliga i efterhand. Boverket skriver exempelvis att förslaget kan innebära att fler personer kommer att söka och beviljas bostadsanpassningsbidrag, eftersom studentbostaden inte fungerar.

Men åtgärder som genomförs i efterhand är avsevärt dyrare än vid nybyggande, så ur ett livscykeleekonomiskt perspektiv är det sannolikt mer fördelaktigt att bygga tillgängliga lösningar redan från början.⁶

När Boverkets egna beräkningar pekar på att de önskade effekterna på bostadsbyggandet är förhållandevis små, har vi svårt att se

---

⁵ Genomförande av tillgänglighet i nya studentbostäders toalett- och tvättrum, Miljöministeriet publikationer 2022:18.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164197/YM_2022_18.pdf?sequence=1&isAllowed=y

⁶ Se t ex Tillgängliga flervåningshus på ett effektivt och hållbart sätt, 2014, Miljöministeriet

hållbara argument för regeringen att gå vidare med de föreslagna
regelförändringarna.

Med vänlig hälsning
Funktionsrätt Sverige

Nicklas Mårtensson
Ordförande